

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Наталія Поплавська,

доктор філологічних наук, професор

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

Тернопіль, Україна

ORCID: 0000-0003-1100-5002

РЕГІОНАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА МІЖ ТРАДИЦІЯМИ, ДИДЖИТАЛІЗАЦІЄЮ ТА ВОЄННИМИ ВИКЛИКАМИ

Регіональна журналістика в Україні сьогодні відіграє надзвичайно важливу роль у суспільному житті, бо не лише виконує функцію інформування населення на місцевому рівні, але й активно впливає на формування громадської думки, сприяючи розвитку демократичних процесів і підтримуючи ідеї громадотворення. Сучасний період можна без перебільшень назвати переломним для цієї сфери, оскільки традиційні підходи, що довгий час залишалися незмінними [1], поступаються місцем новим форматам і технологіям диджиталізації. Суттєві зміни зумовлені зростаючим впливом соціальних мереж, які не лише скорочують дистанцію між журналістом і аудиторією, але й змінюють саму природу поширення інформації. Окрім того, редакції все частіше змушені працювати в умовах зовнішніх викликів, таких як воєнна агресія та потреба забезпечувати інформаційну стійкість суспільства, що додає їхній роботі стратегічно важливого значення.

Регіональні медіа, серед яких газети, радіо, телебачення та онлайн-платформи, традиційно виконують роль джерела місцевої ідентичності, інформації та соціальної інтеграції. Вони формують локальну повістку дня, презентують теми, що відбивають цінності, традиції та потреби конкретної спільноти. Вони є доступним каналом комунікації громади з владою та допомагають зберігати відповідний рівень суспільного інформування, зуміли адаптуватися до умов нової реальності. По-перше, однією з ключових

стратегій стало впровадження мультимедійного підходу та орієнтація на мобільні формати, які дозволяють охоплювати ширшу аудиторію та надавати інформацію для неї у доступній формі. Окрім того, регіональним медіа значних змін вдалося досягти завдяки посиленню комунікації зі своєю цільовою аудиторією – через формування платформи довіри, тобто покращення взаємодії на основі прозорості, чесності й відповідальності, та акцент на залучення локальних спільнот. Цей підхід допоміг не лише утримати постійних читачів та глядачів, але й створити міцний зв'язок із суспільством у непростих обставинах, мінімалізувати сумніви аудиторії.

По-друге, важливу роль відіграло активне розширення співпраці з громадськими організаціями та міжнародними донорами, що дало змогу отримати додаткові ресурси й підтримку для реалізації медійних проєктів.

Цифрова трансформація здійснює глибокий і всеохоплюючий вплив на формат роботи регіональних медіа, змінюючи усталені підходи та практики в їхній діяльності [2]. Традиційні медіа поступово втрачають свою колишню монополію на поширення новин, оскільки на їхньому місці з'являється дедалі більше альтернативних джерел інформації. Серед нових гравців у інформаційному просторі можна відзначити незалежні онлайн-платформи, активну діяльність локальних блогерів та ініціативні проєкти журналістів, які привносять нові можливості для висвітлення подій. Однак ці зміни супроводжуються і значними викликами. Регіональні медіа стикаються з низкою серйозних проблем, серед яких важливими є хронічний дефіцит фінансування, нестача кваліфікованих кадрів та обмежені можливості для професійного розвитку. Крім того, актуальною залишається проблема забезпечення якості контенту, оскільки нові умови часто сприяють поширенню неперевіреної інформації та дезінформації, що створює додаткову загрозу для довіри аудиторії до медіаресурсів. Результатом цього є необхідність пошуку збалансованих рішень, які дозволять максимально ефективно адаптувати традиційні медіа до нових реалій цифрової епохи.

Цифрова трансформація стала яскравим проявом змін і у медіапросторі Тернопільщини, зокрема, через активний розвиток локальних інформаційних ресурсів, які перетворилися на невід'ємну складову регіонального інформаційного середовища, сприяючи розширенню його масштабу і впливу. Перехід від традиційних методів поширення інформації до цифрових форматів не лише дозволив медіа охопити значно ширшу аудиторію, але й зробив їх більш гнучкими у реагуванні на актуальні події. Завдяки цьому з'явилася можливість запроваджувати новаторські формати взаємодії з читачами, які стають дедалі популярнішими та ефективнішими. Серед провідних медіа

Тернопільщини, на які значно вплинула цифровізація, слід виділити мультимедійне видання «20 хвилин. Тернопіль». Цей ресурс є частиною загальноукраїнської мережі, проте має чіткий фокус на місцеву специфіку завдяки застосуванню локального редакційного підходу. Платформа активно використовує найсучасніші інтерактивні інструменти, як-от соціальні мережі та відеоконтент, що дозволяє вдало поєднувати традиційну журналістику із сучасними диджитал-трендами [4]. Яскравий приклад медійного ресурсу, який розвивається незалежно й акцентує увагу на регіональних подіях, культурі та громадському житті, – це новинне агентство «Терен» [5]. Воно ставить перед собою завдання оперативного висвітлення місцевої політики та суспільних тенденцій, використовуючи для розповсюдження своїх матеріалів сторінки у Facebook та Telegram. Цей підхід дає змогу як покращити зручність споживання контенту для читачів, так і залучити ширше коло користувачів. Серед інших зразків локальних проєктів, які вдало синтезують елементи традиційної журналістики з форматами блогінгу та цифровими аналітичними інструментами, варто згадати «Новини Тернопільщини» та «Т1 Новини» (Т1.ua). Ці ресурси також активно впроваджують інноваційні підходи до взаємодії з аудиторією, створюючи динамічний і сучасний контент, що відповідає вимогам часу. Таким чином, цифрова трансформація регіональних медіа не тільки відкриває нові можливості для розвитку, але й сприяє модернізації інформаційного простору Тернопільщини в цілому.

У період війни відбулися значні зміни у самому підході до комунікації, що стало відповіддю на нові виклики та реалії. Особливо помітно виріс рівень відповідальності, пов'язаний із ретельною перевіркою інформації, забезпеченням безпеки каналів і джерел, а також дотриманням високих етичних стандартів при створенні та поширенні матеріалів. Крім цього, суттєво активізувалася співпраця з локальними військовими адміністраціями, організаціями громадянського суспільства та волонтерськими ініціативами, що спричинило необхідність впровадження нових і ефективних форм комунікації. Серед таких форматів виділяються прямі трансляції, оперативні відеозвіти про події, а також звернення до широкої аудиторії через соціальні мережі, кожен з яких спрямований на максимально швидке і точне донесення інформації до громадськості.

Минулий, 2024, рік став третім роком повномасштабної війни в Україні, яка продовжувала визначати життя країни. У цей період, крім військових викликів, залишалися труднощі, що з'явилися з початком вторгнення, особливо у медіасфері. На тлі загальної кризи діяли такі фактори, як дефіцит кваліфікованого персоналу та посилення фінансової нестабільності, що

ускладнювали функціонування інформаційного простору [6]. Попри ці виклики, регіональні медіа не зупиняли своєї роботи, демонструючи стійкість і адаптивність. Місцеві редакції продовжували невпинно створювати матеріали, які не лише слугували свідками подій на фронті й фіксували реалії війни, а й усе частіше висвітлювали аспекти повсякденного життя. Таким чином, журналісти прагнули відповідати запитам аудиторії, яка потребувала не лише новин про воєнні дії, але й контенту, що допомагав би впоратися із проблемами у щоденному житті. Окрім цього, в діяльності регіональних редакцій відзначалась певна стабілізація внутрішніх процесів. Колективи поступово віднайшли шляхи для зміцнення своїх можливостей на інституційному рівні, намагаючись розвиватися навіть у таких напружених умовах. Ця тенденція є важливою для забезпечення довготривалого функціонування медіаорганізацій та їхньої здатності ефективно відповідати викликам сучасності й майбутнього [6].

Висновки. Регіональна журналістика в умовах війни проявляє стійкість, здатність адаптуватися і переосмислювати власні функції. Залишаючись вірною традиціям локальної професійної діяльності, вона активно освоює цифровий простір, відповідаючи на безпрецедентні виклики сучасності. Подальший її розвиток передбачає зміцнення регіональної ідентичності, підвищення рівня медіаграмотності та створення безпечного й етичного інформаційного середовища.

Список використаної літератури та джерел

1. Терещенко І. Проблеми розвитку регіональних ЗМІ – важливого джерела реформування інформаційної бази суспільства. Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. 2010. Вип. 26. С. 118-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2010_26_13
2. Дубина, М. В. Особливості цифрової трансформації регіонів України: сучасні реалії, проблеми та шляхи вирішення. Науковий журнал «ECONOMIC SYNERGY». 2023. Випуск 1 (7). С. 66-81.
3. Огляд регіональних ЗМІ: аналітичні звіти IMI. URL: <https://imi.org.ua>
4. Сайт «20 хвилин. Тернопіль». URL: <https://te.20minut.ua/>
5. Сайт «Терен». URL: <https://teren.in.ua>
6. Стан українських регіональних медіа 2025 року <https://research.mediadevelopmentfoundation.org/#team>